

NAVODILA ZA PRIPRAVO PROGRAMA STROKOVNEGA USPOSABLJANJA ZA OPRAVLJANJE BIBLIOTEKARSKEGA IZPITA

1. Namen strokovnega usposabljanja v knjižničarstvu

V skladu s Pravilnikom o bibliotekarskem izpitu (Ur. l. RS, št. 75/16) mora za opravljanje bibliotekarskega izpita imeti strokovni knjižničarski delavec opravljeno strokovno usposabljanje. Usposabljanje se opravlja po vnaprej **določenem programu** in pod **vodstvom mentorja**.

Namen strokovnega usposabljanja je uvajanje v procese strokovnega dela v knjižnici, predvsem za pridobivanje znanj in veščin, s katerimi kandidat za bibliotekarski izpit pridobi zmožnost opravljanja določenih delovnih nalog. V času usposabljanja se seznanijo z javno službo na področju knjižnične dejavnosti ter s širšim in ožjim področjem dela, za katerega se usposablja, in se usposobi za samostojno strokovno knjižničarsko delo.

Program strokovnega usposabljanja za kandidata za bibliotekarski izpit predlaga mentor in potrdi odgovorna oseba knjižnice, v kateri je kandidat zaposlen. Program strokovnega usposabljanja mora kandidat priložiti k prijavi na bibliotekarski izpit.

2. Kraj in časovni obseg programa strokovnega usposabljanja

Strokovno usposabljanje opravlja kandidat za bibliotekarski izpit v knjižnici, kjer je zaposlen. Knjižnica, v kateri ni mogoče imenovati ustreznega mentorja, pripravi in organizira program usposabljanja ter se dogovori o mentorstvu kandidatu v sodelovanju z drugo knjižnico, ki ima mentorja. Strokovno usposabljanje traja najmanj 6 (šest) mesecev in praviloma največ eno leto.

3. Vsebina programa strokovnega usposabljanja

V uvodnem delu programa se navedejo podatki o kandidatu za bibliotekarski izpit in nosilcu programa usposabljanja (knjižnica, v kateri je kandidat zaposlen) ter o morebitnih drugih knjižnicah, ki bodo vključene v izvajanje usposabljanja. Navedejo se tudi podatki o mentorju, časovnem obsegu usposabljanja in o času, namenjenem posvetovanjem z mentorjem ter drugimi delavci v knjižnici oziroma knjižničarstvu. Predstavi se tudi način spremljanja kandidata med strokovnim usposabljanjem.

A. UVODNI DEL PROGRAMA USPOSABLJANJA

Kandidat za bibliotekarski izpit (ime in priimek):		
Knjižnica, v kateri je kandidat zaposlen:		
Kandidat se usposablja za opravljanje bibliotekarskega izpita za:	☐ knjižničarja ☐ bibliotekarja	
Mentor pri strokovnem usposabljanju (ime in priimek):		
Obdobje izvajanja programa usposabljanja:	od:	do:
Časovni obseg programa usposabljanja:	skupaj	_____ ur
• čas, predviden za posvetovanja z mentorjem:		_____ ur

• čas, predviden za posvetovanja z delavci v knjižnici:		_____ ur
---	--	----------

Strokovno usposabljanje bo kandidat opravljal v knjižnici/-ah:			skupaj
Knjižnica 1	od:	do:	_____ ur
Knjižnica 2	od:	do:	_____ ur
...	od:	do:	_____ ur
Način spremljanja kandidata med strokovnim usposabljanjem:			

Strokovno usposabljanje obsega splošni in posebni del. **Splošni del usposabljanja** je enoten za vse kandidate, in sicer ne glede na to, za katero vrsto bibliotekarskega izpita se usposablja. **Posebni del usposabljanja** obsega praktično usposabljanje in strokovno izpopolnjevanje za samostojno opravljanje delovnih nalog z delovnega področja knjižnice, za katerega se kandidat usposablja.

V programu strokovnega usposabljanja se podrobneje navede, katere vsebine bo kandidat spoznal v splošnem delu usposabljanja, ter na katerih področjih dela knjižnice bo pridobil praktične izkušnje v času opravljanja posebnega dela usposabljanja. Navedejo se tudi okvirni seznam virov in literature, s katerimi se mora kandidat seznaniti, ter predvidene oblike strokovnega izpopolnjevanja, ki se jih bo udeležil v času usposabljanja. Določi se tudi **časovni obseg** izvajanja posameznih dejavnosti v okviru programa usposabljanja.

B. SPLOŠNI DEL STROKOVNEGA USPOSABLJANJA

V programu splošnega dela strokovnega usposabljanja se navedejo vsebine oziroma področja, s katerimi se mora kandidat seznaniti, da bi ob zaključku usposabljanja poznal dejavnost in organiziranost knjižnic in knjižničnega sistema ter knjižnice, v kateri opravlja usposabljanje. Spoznati mora relevantne zakonske in druge predpise s področja delovanja knjižnice ter interne akte knjižnice oziroma organizacije, v okviru katere deluje knjižnica. Poznati mora tudi načela profesionalne etike in kodekse etičnih načel javnih uslužbencev ter zaposlenih v knjižnični in informacijski dejavnosti.

Program splošnega dela usposabljanja naj zato vključuje naslednja vsebinska področja:

- organiziranost posameznih vrst knjižnic, njihovo poslanstvo in naloge, s poudarkom na vrsti knjižnice, v kateri je kandidat zaposlen,
- slovenski in mednarodni predpisi pomembni za področje knjižnične dejavnosti ter za področje, na katerem deluje knjižnica (npr. lokalna samouprava, kultura, šolstvo, visoko šolstvo, raziskovalna dejavnost),
- zgodovina in organiziranost knjižnice oziroma organizacije, v okviru katere deluje knjižnica,
- temeljni in interni akti knjižnice oziroma organizacije, v okviru katere deluje knjižnica,
- viri financiranja dejavnosti knjižnice,
- organi upravljanja in odločanja knjižnice (knjižnični svet, kolegij, komisije ...),
- pravice in obveznosti zaposlenih na delovnem mestu v knjižnici,
- profesionalna etika.

Skupaj obseg izvajanja splošnega dela strokovnega usposabljanja:	_____ ur
---	----------

Znanja s področij, ki jih zajema splošni del programa usposabljanja, kandidat pridobi s študijem predpisov in drugih dokumentov, pogovori z mentorjem, vodstvenimi kadri in drugimi zaposlenimi v knjižnici, z obiski drugih knjižnic, udeležbo na izobraževalnih oblikah ipd.

C. POSEBNI DEL STROKOVNEGA USPOSABLJANJA

V posebnem delu strokovnega usposabljanja se kandidat usposablja za samostojno opravljanje delovnih nalog z delovnega področja knjižnice (širše področje kandidatovega dela) in delovnega mesta, na katerega je razporejen v skladu z aktom knjižnice o sistemizaciji (ožje področje kandidatovega dela). V program usposabljanja se zato vključijo naslednja področja in vsebine knjižnične dejavnosti:

- Širše področje kandidatovega dela:
 - povezovanje knjižnic v knjižnične mreže in sisteme,
 - knjižnični sistem Slovenije,
 - nacionalni vzajemni bibliografski sistem,
 - notranja organizacija in poslovanje knjižnice,
 - načrtovanje dela in poročila o delu na ravni knjižnice, organizacijskih enot ter zaposlenih,
 - analize, statistike, merjenje uspešnosti poslovanja knjižnice,
 - vrste knjižničnega gradiva, izgradnja in upravljanje knjižnične zbirke,
 - dajanje gradiva v uporabo, izposoja in medknjižnična izposoja ter posredovanje dokumentov,
 - delo z različnimi skupinami uporabnikov,
 - informacijska služba, informacijska dejavnost,
 - uporabniki informacijskih virov ter prepoznavanje njihovih navad in potreb,
 - dejavnosti za razvoj informacijske pismenosti uporabnikov,
 - interno komuniciranje,
 - razvijanje knjižničnih storitev (v klasičnem in digitalnem okolju),
 - razvijanje novih oblik strokovnega dela,
 - oblikovanje in delo delovnih skupin ter projektno delo,
 - spremljanje razvoja bibliotekarske stroke,
 - implementacija teorije v prakso,
 - publicistična in predavateljska dejavnost,
 - marketing, stiki z javnostmi, promocija,
 - sodelovanje s slovenskimi in tujimi knjižnicami,
 - povezovanje knjižnic in knjižničarjev v strokovna združenja,
 - druga področja dela, povezana z uresničevanjem poslanstva in s cilji knjižnice.

V primeru, ko se kandidat usposablja za opravljanje bibliotekarskega izpita za bibliotekarja, mora program usposabljanja vključevati tudi ustrezne vsebine glede na izbrano **temo pisne naloge** (gl. tematske sklope v Prilogi II Pravilnika o bibliotekarskem izpitu, UL RS, št. 75/16), ter predvideni čas za posvetovanja z mentorjem pri pripravi pisne naloge.

- Ožje področje kandidatovega dela:

V času usposabljanja za opravljanje del in nalog določenega delovnega mesta kandidat pridobiva potrebna znanja, spretnosti in navade, potrebne za samostojno opravljanje omenjenih del. V programu posebnega dela strokovnega usposabljanja se zato določijo dela in naloge, za katera se bo kandidat usposabljal, notranje organizacijske enote knjižnice in čas/trajanje usposabljanja v njih, ter osebe, odgovorne za spremljanje dela kandidata.

V okviru ožjega področja kandidatovega dela morajo biti v usposabljanje zajete tudi posebnosti njegovega delovnega mesta in izvajanja knjižnične dejavnosti glede na vrsto knjižnice, v kateri opravlja usposabljanje (npr. sodelovanje z drugimi kulturnimi ustanovami na lokalni ravni, sodelovanje z različnimi deležniki in partnerji v lokalni skupnosti, spremljanje in analiza potreb lokalne skupnosti, razvijanje domoznanske dejavnosti, vključevanje v znanstveno-raziskovalno delo ipd.).

Skupaj obseg izvajanja posebnega dela strokovnega usposabljanja:	_____ur
---	---------

D. STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE KANDIDATA TER SAMOSTOJEN ŠTUDIJ VIROV IN LITERATURE

Program strokovnega usposabljanja mora vključevati tudi seznam oblik **strokovnega izpopolnjevanja**, ki se jih bo kandidat predvidoma udeležil, in seznam **strokovne literature**, ki jo mora samostojno preštudirati v času splošnega oziroma posebnega dela strokovnega usposabljanja:

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE KANDIDATA:			
naziv izobraževalne oblike	izvajalec	kraj in trajanje (od – do)	število ur
1.			
2.			
...			
skupaj			
SAMOSTOJEN ŠTUDIJ STROKOVNE LITERATURE IN VIROV:			
bibliografski podatki o viru/literaturi			število ur
1.			
2.			
...			
skupaj			

Skupaj obseg izvajanja strokovnega izpopolnjevanja in študija literature:	_____ ur
--	----------

4. Zaključek programa strokovnega usposabljanja

Po zaključku strokovnega usposabljanja mentor oceni delo kandidata in pripravi poročilo o strokovnem usposabljanju ter z njim seznaniti kandidata in odgovorno osebo knjižnice, v kateri je kandidat zaposlen.